

Štefan Harabin: „Mám vážne podozrenie, že viacerí sudcovia rozhodujú pod tlakom polície.“

eFocus

Předseda Nejvyššího soudu Slovenské republiky, JUDr. Štefan Harabin, je jeden z nejznámějších slovenských právníků. V roce 1980 začínal jako justiční čekatel na košickém Krajském soudu. O jedenáct let později se stal soudcem Nejvyššího soudu, osm let poté byl zvolen jeho předsedou. Tři roky byl také v čele resortu spravedlnosti a místopředsedou vlády Roberta Fica. Jaký byl návrat na Nejvyšší soud a co mu politická dráha dala? Více v rozhovoru, který nám kvůli pracovnímu vytížení poskytl přes e-mail.

Vážený pane předsedo, v čele nejvyššího soudu jste s tříletou přestávkou od roku 1998. Nabízí se otázka, zda pro Vás není tato práce už rutinní? Jak se proti rutině bráníte?

„Neberiem to ako prácu, ale ako poslanie. Rovnako ako práca lekára a iné profesie nie sú klasickými povolaniami, ale musia byť v prvom rade poslaním. Navyše, čo je niekedy aj na škodu, právne predpisy sa neustále menia. Niekedy šťastne, inokedy zle reagujú na vývoj spoločnosti a nových vzťahov, ktoré sa v nej vytvárajú.“

Jaké výhody/nevýhody má dlouhodobé působení na tomto postu?

„Výhody, ťažko povedať, je to služba. Ale určite výhodou je prax z riadenia, nerobíte začiatocnícke chyby, viete si vybrať spolupracovníkov na základe profesionality a obrníte sa voči ohováraniam a vnútorným intrigám.“

Ona tříletá odmlka byla v letech 2006 až 2009, kdy jste působil jako ministr spravedlnosti. Jak se Vám po dlouholeté kariéře soudce do této funkce nastupovalo?

„Odmlka bola dlhšia v mojej kariére. Nebol som funkcionárom v minulosti. A po prvom funkčnom období predsedu NS som iba klasicky pojednával. Ja síce pojednávam stále, pretože som v prvom rade sudcom a svoju prácu mám rád. Ministerská funkcia mi dala veľa skúseností, ale podpísala sa na mojom zdraví a rodina to neznášala dobre. Bol a je to „hon na Harabina“. Ale zase výbor ministrov Rady Európy ocenil mnou navrhnuté a zrealizované opatrenia „posvätené“ vládou R. Fica na zrýchlenie súdneho konania považujem za veľké ocenenie svojej práce.“

Co Vás na práci ministra spravedlnosti nejvíce zaujalo a co "zklamalo"? Podařilo se Vám prosadit věci, které jste si předsevzal?

„Sklamalo ma to, že viacerí politici sa snažia súdnictvo vykresľovať na verejnosti ako verejného nepriateľa. Toho kto môže za všetky krivdy v spoločnosti. A pritom je také nepísané pravidlo, že v politike je najväčšia korupcia a tí najväčší bojovníci proti korupcii majú najväčšie maslo na hlave. Uvediem také malé, trochu expresívne prirovnanie, aby pochopil úplne každý - sudcovia sú ako vodiči električiek. Jazdiť môžu iba po koľajnici a pravidliach, ktoré im nastavujú iní - dispečing a manažment podniku. U sudcov sú to vláda a parlament - teda politici cez zákony. Takže ľudia nadávajú na električky, prečo nejazdia častejšie a sú málo kvalitné, ale zabúdame, že vodiči za to nemôžu.“

Rovnako, ak polícia zle objasní prípad, pomáha si médiami a dôkazy sú mizerné. To tu bolo v 50. rokoch minulého storočia, robili sa verejné výzvy na odsúdenie nepriateľov režimu, dnes je to rovnaké, len sa používajú iné PR prostriedky a zneužíva sa prezumpcia nevinoty. Chcel som aj toto zmeniť, ale nevyšlo to...”

Jsou s odstupem času nějaké kroky, které byste učinil zásadně jinak?

„Určite, ale treba byť optimistom. Napríklad teší ma, že sa podarilo zrušiť vojenské súdy. To ČR urobila už pred rokmi. Mrzí ma, že sme nedotiahli prepis pojednávania priamo do PC, pričom projekt je na 99 percent hotový. Investovali sa milióny a teraz by stačilo pár tisíc a bol by to obrovský prínos na rýchlosť a hlavne presnosť konania, úspora na administratíve (administratívnych pracovníkoch), ktorá by mohla plniť iné úlohy.“

Změnil se Váš přístup k práci na Nejvyšším soudu poté, co jste se vrátil z exekutivy?

„Určite nie. Ale viac si uvedomujem, že napríklad z asistentov a vyšších súdnych úradníkov si mnohí sudcovia urobili doslova sluhov, ktorí za nich píšú zrejme aj rozhodnutia. Riešenie sa hľadá ťažko, lebo asistenti sú radi, že majú prácu a nič nepovedia, ale sú tu silné indície. Hneď po ich príchode sa zvýšila výkonnosť sudcov, ale postupne to klesá. Sudcov je veľmi ťažko kontrolovať - práca na doma, nájdu sa aj takí čo hlavne hrajú golf, venujú sa jazdectvu a výchove svojich detí. Na súdenie im zostane veľmi málo času.“

Velkým tématem v Česku je soudcovská rada. Osvědčila se na Slovensku, zejména pokud jde o "odpolitizování justice"?

„Je to prvý krok, na ktorom sa pri jej vzniku zhodli všetci politici v rámci predvstupovej eufórie do EÚ. Ukazuje sa, že je aj tu vplyv politiky, kedy vláda Ivety Radičovej nerešpektovala funkčné obdobie troch členov súdnej rady a odvolala ich. Dala si svojich politických nominantov. Toto sa stalo po prvýkrát a je to nebezpečný precedens. Osobne by som bol za to, keby menovať svojich zástupcov mohla hlava štátu a sudcovia v priamych voľbách. Po prípade priamo minister spravodlivosti by bol automaticky členom rady. Ono dobre fungujúcich modelov vo svete je veľmi veľa, len si treba vybrať. Politici sa však neradi vzdávajú svojich pák na súdnictvo. Potom sú tu akcie v podobe politických kontrol na Najvyššom súde. Toto keby sa stalo napríklad v Izraeli, tak minister padne do 24 hodín. Predsedníčka NS Izraela Benish bola zhrozená z politických útokov. Slovenský Najvyšší súd kontroloval Najvyšší kontrolný úrad (je zakotvený v ústave) a nič nezistil, veď nemáme žiadne tendre, ledva z rozpočtom vychádzame na zaistenie základných funkcií súdu.“

Co byste českým kolegům v otázce soudcovské rady doporučil? Jakým krokům se vyhnout,

případně kde se inspirovat Slovenskem?

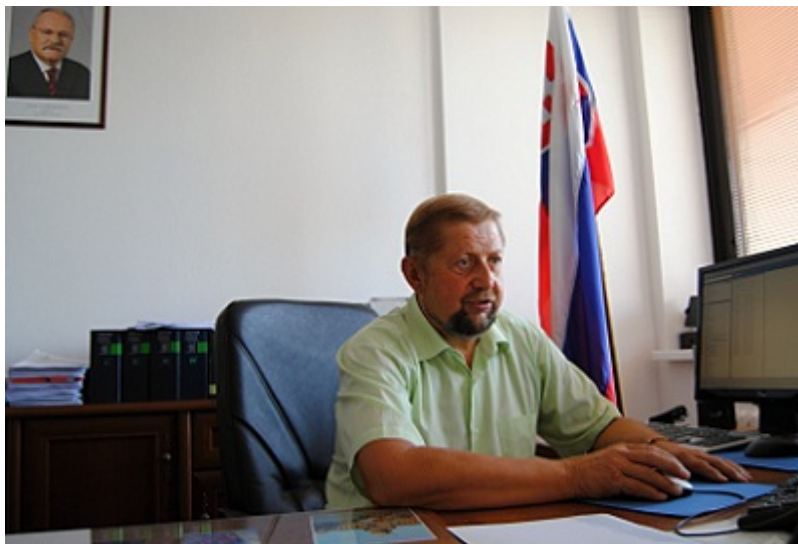
„Rada by sa určite ČR zišla, aj keď u vás sú iba malé snahy o zásahy politikov do súdnictva. Súdnictvo je ešte pre politikov u vás stále čiastočne tabu. Bolo to vidno pri kontrole českého Ústavného súdu, kde sa ministerstvo financií stiahlo. Investujete do súdnictva, modernizácie podstatne viac ako my. Bolo by to na odbornú diskusiu, ktorá by prípadnému vytvoreniu rady mala predchádzať, nemáte sa kam ponáhľať. Treba zvážiť všetky pre a proti. Osobne by som právomoci rady na Slovensku rozšíril napríklad po smutných skúsenostiach s Ústavným súdom. Bolo by vhodnejšie, aby sudcov Ústavného súdu v SR vyberala súdna rada. Politici sú totiž schopní z právnikov, ktorý bol právoplatne odsúdený za daňový podvod urobiť sudcu ústavného súdu. To považujem za škandál a neúctu voči občanom. V Čechách máte na sudcov ústavného súdu šťastie, že tam máte osobnosti u nás je to ojedinelejšie, česť výnimkám. Český ÚS s osobnosťami napríklad Rychetský, Wagnerová nikdy nepodľahli politickým tlakom. Na Slovensku si Ústavný súd ako disciplinárny, napríklad len v mojej kauze, u sudcov pokazil z odborného hľadiska meno, pretože v rovnakej veci ako u môjho predchodcu rozhodol úplne inak a vôbec to nevysvetlil. Čo je však najzarážajúcejšie, nie preto že ide o moju osobu, ale o skutočnosť, že disciplinárny súd nerešpektoval právoplatné rozhodnutia všeobecných súdov. To je zlá cesta pre právny štát.“

Považujete slovenskou justiciu za otvorenjšiu, prístupnejšiu a menej zatienenou skandálmi, než českou?

„Nuž ťažko odpovedať. Akú máte rád chorobu? Asi žiadnu, tak isto na súde normálni ľudia nechodia radi. V trestnej oblasti môže mať rád obžalovaný sudcu? Ak, áno potom by niečo nebolo v poriadku. Na druhej strane pri rozvodoch, ak sa dvaja ľudia nevedia dohodnúť, pre nich už včera bolo neskoro. Jednoducho občania by vnímali súde inak, ak by sa zvýšilo ich právne vedomie, ktoré si dovoľm tvrdiť - je mizivé. Je to vec školstva a vzdelávania. Ak polícia nemá dostatok dôkazov často si vypomáha médiami. Keď Vás raz označia za podozrivého zo znásilnenia, hoci sa jednoznačne preukáže, že ste nevinný tiež podozrenia vďaka medializácii zmyjete len veľmi ťažko. Navyše práve politici, ktorí sú podozriví z miliónových úplatkov najviac napádajú súde a sudcov, aby odpútali pozornosť od seba a od toho, že nie sú schopní, alebo dokonca nechcú riešiť aktuálne, najmä sociálne problémy bežných ľudí. Zoberme si napríklad pani Žitňanskú, podpredsedníčku, ja ich nazývam, „gorilej strany“, ktorá chcela cez politické komisie vyberať sudcov. Sama doteraz nevysvetlila ako to bolo s uplácانím pána Budaja v komunálnych voľbách, ktorý za to podal na ňu trestné oznámenie. Opakujem sa, ale osobne som zažil situáciu na Ústavnom súde, kedy nerešpektovali svoje vlastné rozhodnutia a len preto, že sú napojení na politikov, tak ma za právny názor, ktorý nezapríčinil žiadnu škodu, alebo ujmu spoločnosti, potrestali prísnejšie ako sudcu, ktorého zavinením sa na slobodu dostane obžalovaný z mafiánskej vraždy. Teda máte svoj názor ste zlý, ak však prepustíte podozrivého z vraždy, stačí sa stať mojím kritikom a máte imunitu. Takže tých škandálov je veľa.“

Není tajemstvím, že jste měl s bývalou ministryní spravedlnosti několik sporů, které nebyly veřejností vnímány pozitivně - ostatně jako jakékoliv spory mezi vysoce postavenými činiteli. Jak byste popsal aktuální vztahy ve slovenské justici?

„Priznám sa, že počas môjho ministrovania sme mali viacero diskusií s pani ministerkou, vtedy opozičnou poslankyňou. Vedela viesť odbornú diskusiu a vecne kritizovať. Zrejme prestala byť právničkou a išla tvrdo po poste líderky vo svojej strane a myslela si, že si zavesí moje odvolanie a poníženie ako trofej pri politickom ťažení. Uvažujem napísať knihu o pomeroch v justícii a predstaviť verejnosti kto je kto. Pozadie, plus doposiaľ nezverejnené prepojenia a spôsob rozhodovania. Osobne mám vážne podozrenie, že viacerí sudcovia rozhodujú pod tlakom polície a v jednom prípade spolupráca sudcu s tajnou službou, kedy sudca sa stáva akousi predĺženou rukou prokurátora a za to sa snaží vybavovať rôzne miliónové kauzy u iných kolegov. Myslím si, že kniha Gorila bude oproti tomu čo by som vedel napísať napríklad o tzv. reformných sudcoch iba vyšumená minerálka. Teraz však na to žiaľ nemám čas.“

Které otázky Vás nyní nejvíce zaměstnávají a jak bude vypadat "podzim" na Nejvyšším soudu?

„V prvom rade pripraviť rozvrh práce, tak aby bol v súlade so zákonom, hoci viaceré ustanovenia zákona celý proces spomaľujú a doslova znefunkčňujú. Na stole mám viaceré dovolania, stále predsedám dovolaciemu senátu NS SR. Osobne ma zaujíma ako polícia uzavrie vážne obvinenia na adresu viacerých obchodných sudcov vznesené od bývalého kolegu a istého právnik. Sú to veľmi vážne obvinenia, ale zatiaľ dôkazy nikto nepredložil. Takže mne ako predsedovi neostáva nič iné ako čakať. Pretože keď som práve na obchodnom kolégiu podnikol isté protikorupčné kroky, tak práve za tie ma v minulosti Dzurindova ministerka disciplinárne stíhala. Ale štátu som zachránil takmer tri miliardy českých korún – kauza tzv. Duckého zmeniek a ďalšie. To vyvolalo obrovskú vlnu nevôle.“

Kdybyste mohl být na jeden den opět ministrem spravedlnosti, který krok byste udělal jako první?

„Prepáčte vážim si svoju rodinu, takže táto otázka je nereálna. Radšej by som odpovedal, čo by ste urobili, keby ste mali čarovný Arabelin prsteň. Viete reagovať na politikov typu Ivana Mikloša, ktorý chcel akože kontrolovať Najvyšší súd, pritom v minulosti asi zámerne „neustriehol“ pri miliardovom predaji akcií SPP 7 miliárd korún na kurzovom rozdieli, alebo nesie osobnú zodpovednosť za znefunkčnenie daňového systému a kopec iných prešlapov cez netransparentné financovanie ich strany, považujem za stratu času. V Čechách by politici, ktorí sa spomínajú v súvislosti s korupciou ako u nás v knihe Gorila už dávno boli na smetisku dejín a predmetnom trestného stíhania, u nás sú to zatiaľ ctihodní občania.“

Máte velmi nabitý diář, kolik času Vám zbývá na odpočinek a jak vlastně odpočinek předsedy Nejvyššího soudu vypadá?

„Čítam historické knihy a pamäti štátnikov. Celkovo veľa rád čítam, okrem iného aj články na internete. Žiaľ tú sudcovskú prácu si beriem aj domov, takže pracujem aj doma. Z fyzickej aktivity hlavne plávam, pretože z bývalého aktívneho futbalu mám umelý bedrový kĺb, takže veľa si už vyberať nemôžem. Občas si zahrám stolný tenis. Viac oddychujem na dovolenke, vtedy sa snažím vypnúť.“

Další články:

- [Půl roku po účinnosti novely stavebního zákona](#)
- [Rozhovor s Adamem Vojtěchem](#)
- [Video rozhovor s Danielou Kovářovou](#)
- [Video rozhovor s Martinem Maisnerem](#)
- [Video rozhovor s Monikou Novotnou](#)
- [Video rozhovor s Robertem Nerudou](#)
- [Video rozhovor s Michalem Vepřekem](#)
- [Video rozhovor s Robertem Němecem](#)
- [Video rozhovor s Michalem Hinkem](#)
- [Video rozhovor s Janem Pořízkem](#)
- [Video rozhovor s Martinem Nedelkou](#)